

Interjú

KÖZÉPKORT OKTATNI ÉS KUTATNI SZEGEDEN

Lukácsi Béla beszélgetése Kristó Gyulával*

Őn meglehetősen termékeny szerző: könyveinek száma nyolcvan körül van. Ezt az adatot egy korábbi interjúban találtam, tehát nem lepődnék meg, ha már elavult volna. Mi most a hiteles szám?

A hiteles szám e pillanatban kilencvenhat kötet, további öt van sajtó alatt, tehát már csak idő kérdése, hogy a nevemmel jegyzett és napvilágot látott könyvek száma elérje a százat. Ebben a kilencvenhatban viszont nincsenek benne az általam szerkesztett könyvek, azok száma kb. huszonötre rúg. De meg kell hogy mondjam, ez önmagában nem érdem...

Természetesen, csak kíváncsi vagyok, hogy van-e még történész Magyarországon, aki ennyit publikált volna?

Nem tudom. Azt viszont igen, hogy Leopold Rankénak ötven könyve volt, és Nicolae Iorgának, a neves román történésznek száz körül... De még egyszer mondom, önmagában a kötetszámot nem tartom igazán érdemnek és főleg nem a minőség jelzőjének.

Azért ez a mennyiség valamit mégiscsak elárul az Ön munkamódszeréről. Feltételezem, hogy meglehetősen gyorsan dolgozik, és gyorsan publikál.

Igen, gyorsan dolgozom, és nagyon sokat. És ami kulcs lehet ennek a – talán valóban nem egészen hétköznapi – számnak a magyarázatához, az az, hogy én világéletemben mindig egyszerre több témával foglalkoztam. Soha nem volt a pályámon – ha 1962-től, egyetemi diplomám megszerzésétől számolom, immár negyvenegy év alatt – olyan hónap, amikor ne egyszerre több témával foglalkoztam volna! Legtöbb esetben nem is kettővel, hanem hárommal vagy négyvel. Ezek között mindig volt egy-két könyv és még legalább egy-két cikk. És ezek nem feltétlenül egymásból következők vagy egymást feltételezők. Olykor egészen távoliak, mondjuk egy Anjou-kori oklevéltár-kötet és egy őstörténeti munka, mellette még Árpád-kor vagy névtan és nagyon sok egyéb. Nekem örömet okoz, ha egyszerre több témával foglalkozhatom. Nagyon hálás vagyok a sorsnak, hogy megadta nekem ezt a lehetőséget, és gond nélkül tudok az egyik témából átváltani a másikba. Tehát nem kell előtte hosszasan meditálnom, hogy miként folytassam a tegnap abbahagyott szöveget.

* Az interjú a Magyar Rádió *Aranyemberek* című sorozatában, 2003. március 29-én elhangzott beszélgetés szerkesztett változata.

Én ezzel értékes percek, órákat nyerek, és e percek órákká, napokká, sőt negyvenegy év alatt hónapokká duzzadva, igen intenzív munkavégzést tettek, tesznek lehetővé. Nagyon sokan nem értik, hogyan lehet egyszerre több könyvvél is kirukkolni. Úgy lehet, hogy egyszerre több könyvön dolgozom.

Lehet, hogy nincs igazam, de úgy gondolom, hogy a mai ember talán közelebb áll, mondjuk a Periklész-kori Athénhoz, mint a középkorhoz. Minthogyha ezt egy picit nehezebben értenék meg. Ráadásul abban az időszakban, amikor Ön a pályáját kezdte, a magyar középkorkutatás nem is volt a csúcson. Tehát miért éppen a középkorral kezdett foglalkozni? Ez netán valami gyerekkori vonzalom vagy a középiskola hatása?

Engem semmi nem predesztinált arra, hogy középkorkutató legyek. Nem ilyen pályára készültem. Vidéki gimnáziumban, Orosházán érettségiztem, és elsősorban az irodalom érdekelt, utána a matematika, majd hosszasan után több egyéb más is. Azért jelentkeztem a történelem szakra, mert a magyarral csak a történelem párosult, a matematikával viszont csupa olyan tárgy, amit nagyon nem szerettem, élen a fizikával. Kényszerításként jött be a magyar mellé a történelem. Abban, hogy középkorász lettem, a következők játszottak szerepet: azokban az években a magyaroiktatás nem volt a csúcsponton, nem tudták igazából megszerettetni velem azt az irodalmat, amit egyébként kedveltem. Sőt kifejezetten ellensugallatokat kaptam. Nagyon erőteljesen túlpolitizált, nagyon sekélyes és nem műközpontú volt. Életrajzokat tanultunk, és dogmákat vertek a fejünkbe. Proletkultus irodalmat, szocreált, tehát nagyon egyoldalú volt, amit tanultunk.

És a történelem, a középkor nem mutatott hasonló vonásokat?

Szegeden abban az időben történelemből az ókorral párhuzamosan a középkorral kezdődött az oktatás, és több féleven tanultuk a középkort. Emellett még föl lehetett venni az oklevéolvasást is. Azt hiszem, hogy az irodalomtól való fokozatos elfordulásom vitt bele a történelembe. És azért a középkori történelembe, mert ez volt az első nekem szembejövő történeti stúdium, amelybe belebotlottam, úgyhogy rögtön oda is estem a középkor mezejére. Olyannyira nem készültem középkorásznak, hogy a középiskolában például nem tanultam latint. Én tehát az egyetemen a lektori latin órákon az „ego sum”-mal kezdtem a stúdiumokat. Azután persze, amikor kialakult bennem a határozott elképzelés, hogy középkorász szeretnék lenni – ez viszonylag korán, harmadéves egyetemista koromban megtörtént –, akkor az addig harmadikként művelt orosz leadásával felvettem a magyar és a történelem mellé a latint. Elvégeztem latinból az öt évet, de még egy lapáttal rá kellett tenni, hogy a klasszikus latin mellett a középlatinba is beleáshassam magam. Tehát menetközben szelmesedtem bele a középkorba...

Aztán kétségtelenül szerepet játszott az is, hogy nagyon hamar rájöttem arra, amit ön is említett: az 50-es évek végén, a 60-as évek elején nem volt csúcson a magyar középkorkutatás. De ez számomra nem azt jelentette, hogy itt merőben karrierépítési szempontból lehet valamit keresni. Ahogy elkezdtem olvasni a középkort, rájöttem, hogy mennyi mindent nem tudunk. Tehát sorban meredeztek a kérdőjelek, és ott pedig, ahol megoldások is adódtak, a felkiáltójelek sorjáztak, hogy szerintem ez nem így van. Szegeden nem volt igazán magas szinten művelt középkorkutatás, de élvezetes középkoroktatás folyt. Ez meg tudta ugyan nyerni a hallgatót, de tudományosan nem igazán ösztönzött. Magam alapvetően autodidakta módon képeztem magam, illetve – de ez már egy kicsit későbbi történet – pályám során volt

két olyan kutató, akivel bensőséges viszonyba kerültem, és akitől nagyon sokat tanultam. Az egyik Elekes Lajos volt, akinek aspiránsa lettem a 60-as évek második felében. Ma többnyire nem szoktak róla hízelgően beszélni, hiszen dogmatikusnak tartják. Ebben sok is az igazság, de a maga módján kiválóan képzett kutató és nagyon okos ember volt. És nagyjából akkor, amikor az 1970-es évek közepe táján meglazultak az engem Elekeshez fűző szálak, egy közös munkálat kapcsán szoros munkakapcsolatba kerültem Mályusz Elemérrel, aki a magyar középkorkutatás – azt hiszem, soha felül nem múlható – nagy egyénisége volt. Hálás vagyok a sorsnak, hogy mire pályámon igazán felcseperedtem, kijártam a tanulóiskolákat, tehát elértem úgy nagyjából a negyvenedik életévemet, addigra két, erősen eltérő habitusú szakemberrel emberi közelségbe és szakmai nexusba kerülhettem. Ezeket a hatásokat akarva-akaratlanul, hol negatív, hol pozitív nyilván a mai napig hordozom.

Nem tudom, hogy mikor szembesült azzal, hogy a középkor, kiváltképp a magyar középkor, nem teljesen politikamentes terület. Vagy legalábbis nem olyan száraz tudomány, amit a társadalmi környezettől eltekintve nyugodtan lehet kutatni a levéltárak mélyén. Ez nagyon sokszor hivatkozási és érvelési alap, nemcsak nálunk, hanem a szomszédoknál is. Én akkor döbbsentem rá erre, amikor a trianoni béketárgyalások jegyzőkönyvében olvastam, hogy például csehszlovák részről ezer évvel korábbi történéseket is igyekeztek érvként felhasználni, ami teljesen hihetetlen, abszurd dolog. Önt foglalkoztatták egyáltalán ilyen gondolatok akkoriban? Hogy mibe is nyúlt bele véletlenül, mibe is keveredett?

Amiről ön most beszélt, az engem nagyon korán megcsapott. A legelső könyvemben, amely 1965-ben Szegeden jelent meg *Meg-*

jegyzések az ún. „pogánylázadások” kora történetéhez címmel, a 11. század közepének viszonyait tárgyaltam. Ez a kismonográfia abban a megtiszteltetésben részesült, hogy a Szabad Európa Rádió ismertette. Ennek fő gondolatmenete az volt, hogy Kristó Gyula tollából megjelent Magyarországon egy könyv, amelyik világosan kifejezésre juttatja, hogy a magyarság már ezer évvel ezelőtt milyen erőteljesen áhítozott a nyugati szabad világra, és a magyarságban a sötét elnyomás ellenére is mindig élt a szabadságszeretet. Én ezt az interjút nem hallgattam, mert nem volt időm akkor sem – ahogyan most sem – sok rádióműsört hallgatni vagy tévéműsört nézni. Akkoriban azonban kiválóan működött az elhárítás, és engem behívtak. Lejátszották előttem az interjút és megkérdezték, hogy ez a könyvem miként került a Szabad Európához. Mondtam, hogy én ezt a tudomány írott és íratlan szabályai szellemében különböző embereknek elküldtem, és nyilván kikerült külföldre is (ahová akkoriban igen nehéz volt küldeményeket eljuttatni). Az interjú lejátszása után tisztáztam magam, hogy nem vagyok hazaáruló vagy összeesküvő. Ha ezt megelőzően nem vettem volna észre, akkor most feltétlenül észre kellett vennem, hogy ennek bizony nagyon erőteljes politikai áthallása van. Én tudniillik e könyvben leírtam az 1040-1060-as évek magyarországi viszonyait, és az akkori valóságnak megfelelően benne foglaltatott egy afféle megállapítás is, miszerint Magyarország erőteljesen a nyugati modell (kereszténység és a nyugat-európai típusú állam) megvalósítására, a keleti sztyeppe-i modell leépítésére törekedett. Ezt a Szabad Európánál rögtön aktualizálták, s az 1960-as évekbeli kádári konszolidáció időszakában kódolt üzenetének fogták föl. Pedig sem akkor, sem azóta egyetlen munkámban sem írok kódolt üzeneteket. De ez az eset nyomtatékosan felhívta a figyelmemet arra, hogy bizony nem politikamentes és ilyen szem-

pontból talán még egzisztenciálisan sem veszélytelen terület az, amelyre rátévedtem.

Ennek a történetnek két hatása biztosan volt: az egyik, hogy Ön egy kicsit előtérbe került, másrészt viszont olyanok is olvastak a magyar középkorról, akikhez valószínűleg soha nem jutott volna el ez a tudomány. Mi lett azután ennek a következménye?

Ez a történet ezen a szálon nem folytatódott. Különbösen is a hetvenes évekre ez az erőteljesebb megfigyelés, amely a magyar elhárítást jellemezte, alábbhagyott. A következő tanulságot efféle ügyben az 1970-es években szerezhettem. A *Századok*-ban megjelent egy írásom *Rómaiak és vlachok Nyesztornál és Anonymusnál* címmel. Hosszú évtizedek után először írtam le Magyarországon azt, hogy szó sem lehet dákoromán-kontinuitásról. A miéltre pedig azt a választ adtam, hogy nincsenek adatok. Az Elekessel való kapcsolatomban elhidegülésének éppen ez volt az egyik oka. Amikor elmondásom alapján Elekes tudomást szerzett arról, hogy készülőlk egy ilyen munka megírására, figyelmeztetett, hogy ne tegyem. Van nekünk ugyanis elég gondunk – mondta –, minek frontot nyitni a román elvtársak felé. Mellesleg Elekes erdélyi származású volt, tehát ha valakinek, akkor neki már csak származásánál fogva is elemi érdeke lett volna, hogy az igazságot képviselje. És itt a hangsúly az igazságon van, egy olyan kérdésben, amelyben véleményem szerint a románok nagyon messze vannak az igazságtól. Elekes a témától, ha nem is tiltott, eltanácsolt. Viszont becsületére legyen mondva, hogy amikor ezt a cikket közlésre leadtam a Századoknak, nem nyúlt utána. Szerkesztőbizottsági tag volt ott, de útjára engedte. Meg is jelent a cikk, nívódíjat kaptam érte. Ebből pedig már megint világosan megérezhettem azt, hogy nem is elsősorban a cikkeknek a konkrét tudományos tartalma, mint inkább a mögöttes, a

cikkből kiolvasni vélt politikai szándék volt a fontos. Az, hogy van Magyarországon valaki, aki végre oda meri vetni a kesztyűt, és leírja azt, hogy sem Anonymusszal, aki a románok kedves vesszőparipája, sem Nyesztornal, aki afféle második bizonyíték, nem lehet bizonyítani a dákoromán-kontinuitást.

Mennyire elfogadott ez a vélemény, az Ön illetve a magyar történészek feltevése a nyugati világban? Ezt azért kérdezem, mert egyszer egy konferencián azt hallottam, hogy a nyugati történészek nagy többsége inkább a román álláspontot fogadja el. Ez viszont azt jelenti, hogy a magyar tudomány eredményei még nem kellőképpen szivárogtak be a nemzetközi tudományosságba.

Ez pontosan így van, a nyugati történészek túlnyomó többsége ugyanis nem szakember ebben a kérdésben. Az az egy-két ember, aki foglalkozik vele, és elfogulatlanul vizsgálódik, az nem vallja a dákoromán-kontinuitás elméletét. A túlnyomó többség természetesen azt hiszi el, amit prezentálnak neki, és ebben a kérdésben általában a román tudomány szava a meghatározó, ugyanis a román tudományosság rendkívül sokat áldozott mindig is, és áldoz jelenleg is arra, hogy eredményeit külföldön, főleg Amerikában és Nyugat-Európában világnyelveken megismertesse. Ezzel szemben a magyar tudomány ezt valahogy sosem tartotta egészen elsőrendű feladatának. Időnként voltak föllángolások, hogy talán mégis meg kellene ismertetnünk magunkat a világgal. Az 1990. évi Történelem Világkongresszus előtt például több kötet is megjelent a magyar tudomány eredményeiről idegen nyelveken. Nem vitatva az ilyen kötetek hasznát és seregszemle jellegét, szakmai szempontok alapján azonban az ilyen gyűjteményes kötetek nem feltétlenül érnek célba. Erre valójában csak a szakmonográfiák alkalmasak, hiszen egy

gyűjteményes kötetet, amiben ezer év történelme van, csak véletlenszerűen vesz kézbe egy kutató, mert eleve bizonytalan abban, hogy talál-e az ő korszakába, témájába vágó írást. Monográfiákat kellene idegen nyelven közzétenni, és még azt is meg memém kockáztatni, hogy a nagy világnyelveken, tehát az angolon, francián, németen kívül alkalmazhatunk románul, sőt a szlovákokkal közös dolgunkat szlovákul is. Szomszédainkkal itt élünk egymás mellett, egy történelmi-földrajzi régióba bezárva, de éppen a téma iránt leginkább érdekelt nyelven nem közlünk szakmunkákat, összefoglalókat, mintha ez valami szentségtörés lenne.

A humán tudományokban sajátos szempont érvényesül, a tények evidencia-jellege kisebb, ennél fogva az ellenvélemények nem győzik meg az *egy életet az egy elmélet mellé* letett tudósokat. Én mindig azt mondtam – amikor László Gyulával a kettős honfoglalásról vagy Györfy Györggyel az egész korai magyar történelem megítéléséről vitakoztam, hogy csak két prominens példát említek – nem azért vitázom, hogy László Gyulát vagy Györfy Györgyöt meggyőzzem. Ez teljesen reménytelen dolog volt. Sem Györfy Györgyöt, sem László Gyulát nem tudtam és nem lehetett meggyőzni. Valószínűleg fordítva is igaz lenne: ha nekem támadna harminc vagy húsz évvel fiatalabb vitapartnerem, aki a tanaim jó részét tévtannak tekinti, engem se tudna meggyőzni. A vita tétje mindig az, hogy a következő generációt győzzük meg. Ennek szellemében tehát én úgy gondolom: a különböző nyelvű kiadványokra azért van nagy szükség, mert ha például a dákoromán-kontinuitás kérdésében nem is tudunk meggyőzni mindenkit, de ha meg sem kíséreljük, akkor senkit sem tudunk. Ha a világ egyetemsein a tanárok mindig csak egyféle dologhoz nyúlhatnak, tehát mindig román kiadványhoz, akkor azt fogják továbbadni saját tanítványaiknak. Vagyis tehetünk mi akármit, kiad-

ványpolitikánk okán lényegében véve eleve veszett a helyzetünk.

Néha az az érzése az embernek, hogy a magyarországi kollégákat is meg kell győzni. Én most nem László Gyulára meg Györfy Györgyre gondolok, hanem a tudományosság peremvidékén vagy azon túl működő, de nagyon aktív és a médiát gyakran megtaláló úgymond kutatókra, akiket a magyar tudós közvélemény nem tart a tudományosság képviselőinek, a közvéleményt mégis igen erőteljesen befolyásolják. Tudom, hogy Önnek a pályafutása során már volt szerencséje összeakadni ezzel a problémával. Itt mi a teendő?

Ez még nehezebb kérdés, mint a nyugatival való kapcsolattartás. Szerintem a nyugatiak összességükben meggyőzhetőek. Ha kettő közül tudnak választani, akkor ők választani fognak, csak biztosítani kell, hogy egyáltalán kettő közül tudjanak választani. A magyarországiakkal és – nevezük nevén – a Magyarországon kívül élő magyarokkal, meg emigráns történészekkel...

...közülük sokan hazajöttek...

Közülük sokan hazajöttek és itthon vannak. Azt hiszem, hogy velük sokkal nehezebb a helyzet. Annyira elkötelezettjei lettek olyan légből kapott fantazmagóriáknak, kitalálásoknak, hiedelemvilágoknak, amelyek gyakorlatilag más dimenziókban és más síkokon mozognak, mint a tudomány, hogy egyszerűen nagyon nehéz velük ütközni. A tudomány azért tud tudományként működni, mert konvencionálisan meghatározott fogalomrendszere, kialakult szabályai vannak. Az igazi gond az, hogy ők egyszerűen az érzelmeiket próbálják átvinni a történelemre. Nem elsősorban arra kíváncsiak, hogy mit mondanak az adatok, hanem azt próbálják elmondani, hogy ők milyen következteté-

sekre, olykor homlokegyenest a józan logikával ellenkező következtetésekre jutnak a forrásokból. Vagy ha ilyenek nincsenek, akkor egyszerűen gátlástalanul vagy alig gátlásosan elmondják, hogy ők milyen víziók alapján látják a magyarság régi történelmét. És ez tulajdonképpen azonos tőről fakad, mondjuk a szélsőségesen túlhajtott román nacionalista történetírással, vagy az ugyancsak szélsőségesen túlhajtott amerikanizáló, „írjunk könnyen, gyorsan nagy témákról nagy összefoglaló történelmet” mottójú történetírással. Mindegyikben van egy közös mag, és pedig az, hogy leértékeli a történeti aprómunkát. Extrém esetben már odáig is eljutnak, hogy számukra olykor zavarókká válnak az adatok. Mert hiszen néhány adat kifejezetten kellemetlen, bárhogy akarják is beerőszakolni a Prokrusztész-ágyba, onnan az mindenképp kikívánczik. Ebből következik aztán az adatok félretétele, „elfelejtése”, ami azután megengedhetetlen módszertani botlásokhoz és a nagy történelemhamisításokhoz vezet. Nem beszélünk azonos nyelvet, és ez a velük való vitát szinte lehetetlené teszi.

Magyarország, ahogy mondani szokták, vízfejű ország. Nálunk minden Budapesten történik. Nem volt-e hátrányára, hogy nem ebben a közegben dolgozott? Bár igaz, hogy rengeteget publikált, mindent elért tudományos fokozatban is, hiszen akadémikus. De mégis, könnyebben ment volna a tudományos pálya, ha mindez a fővárosban történik?

Én próbálok úgy élni, hogy tudatosan leszűröm magamban a saját és a környezetem életére vonatkozó dolgokat, történeti tanulságaikkal együtt. Tehát nagyot vétenék történeti ars poeticám ellen, ha azt, amit ott elkerülök, magamra nézvést érvényesíteném. Nem teszem. Azt válaszolom a kérdésére, hogy nem tudom. A történész nem tud

válaszolni a „mi lett volna, ha?” kérdésére. Én sem tudhatom tehát, hogy Budapesten milyen pályát futottam volna be. Nem biztos, hogy többre vittem volna, hiszen szerénykedés nélkül mondom, hogy akinek a pályáján kilencvenhat könyve, huszonöt szerkesztett könyve és összességében hatszáznál több tanulmánya látott napvilágot, akinek jelent meg könyve Franciaországban, két kötete is Németországban, aki Magyarországon Mályusz Elemérrel és Galántai Erzsébettel közösen publikált háromkötetes latin nyelvű munkát, orosz nyelvű kismonográfiát, aki egyetemen tanít, az szakmai értelemben aligha vágyhat többre. Budapesten más közegben éltem volna, de a hatékonyságot illetően nem hiszem, hogy ennél többre futotta volna az erőmből, hiszen én itt is maximálisan megtettem mindent. Ugyancsak nem tudom, hogy amit a szakma utánpótlásának biztosítása érdekében elértem Szegeden, megtehettem volna-e a fővárosban. A műhelyteremtésről van szó. Éppen tíz éve létezik itt a Szegedi Középkorász Műhely, amely tíz év alatt negyvenhárom kötetet adott ki, és működik egy középkorász doktori iskola, aminek legutolsó időkig, amikor Makk Ferenc professzor vette át az irányítást, én voltam a vezetője. Lehet, hogy mindezeket Budapesten nehezebb lett volna megteremteni, de ezt nem tudhatom. Itt olyan tanítványi és munkatársi gárda alakult ki körülöttem, mellettem, amely nekem óriási segítséget jelentett, hiszen a hallgatókkal módomból megbeszélni az új kutatási eredményeket, s a kollégáim nagy részével is naponta lehet szakmáról beszélni. Én szakmai vonalon az élet talán legnagyobb adományának azt tekintem, ha az ember nem magányos farkasként éli az életét. Mert esetleg lehet szép dolog egy magányos farkasnak egyedül üvölnie a sivatagban, csak hát ez nem az én gusztusomnak való. Éppen ezért a pályám kezdetétől fogva nagyon erőteljesen törekedtem arra, hogy fiatalokat neveljek,

foglalkozzam velük. Nem véletlen, hogy ma tanítványaim közül van egyetemi tanár a pécsi és szegedi egyetemen, továbbá több más felsőoktatási intézményben tanítanak a kezem alatt végzett, illetve PhD-t nálunk szerzett fiatalok. Itt Szegeden szinte valamennyi munkatársam a tanítványom volt egykor. Tulajdonképpen ez adja a legnagyobb örömet. A tanítványok életkora a majdnem hatvanévestől a huszonévesig terjed, tehát egy egész generációt vagy már szinte két generációt fog át tanári tevékenységem. Ha csak arra gondolunk, hogy a kilenc éve folyó doktori iskolai képzésben harmincötven végeztek vagy végeznek középkorból Szegeden, ez önmagában számottevő mennyiség. Amikor én elkezdtem a pályámat, akkor Szegeden egy középkorász volt, és ő sem rendelkezett tudományos fokozattal. És mi harmincöt embert képeztünk és képezünk ki magas szinten középkorból. Szerintem ez a legnagyobb elismerés, amit egy tanár, tudós a pályától és a kollégáitól kaphat. És ez igazán szívet melengető.

Milyen rangja, népszerűsége, elismertsége lehet Szegeden egy történészprofesszornak? Mielőtt Önhöz jöttem, megnéztem, mi található a világhálón a Kristó Gyula név alatt. Itt bukkantam az egyik szegedi internetes újságra, amelyik több fényképet is közölt szegedi hírességekről, és ön volt az egyik. Úgy tűnt, hogy Kristó Gyula olyan híressége, nevezetessége a városnak, mint egy sportoló vagy egy művész az Operában. Ezt érzékeli?

Én a leghatározottabban érzékelem azt a szeretetet és tiszteletet, ami engem a városban körülvesz. Ennek nagyon sok megnyilvánulása van, talán a legláthatóbb nyoma, hogy a város 1998-ban díszpolgárává választott. Ennek volt egy nagyon konkrét oka is. Az életemből hosszú időt, az 1978-tól 1994-ig terjedő időszakot, tehát tizenhat esztendő szántam a *Szeged története* öt kötetének

elkészítésére. Ennek sorozatszerkesztője és az első kötetnek kötetszerkesztője voltam. De más vonatkozásban is érzem a megbecsülés jeleit, kitüntetésekben is. A Szegedért Alapítványtól már évekkal ezelőtt megkaptam a tudományos kuratórium díját, ugyancsak elnyertem Csongrád megye alkotói díját is. Elég gyakran szerepelek a Dél-Magyarország című helyi napilap hasábjain, különböző ügyekben kikérik a véleményemet, gyakran meghívnak szerepelni a szegedi rádióba, televízióba, és talán nem tűnik szerénytelenségnek, ha elmondom, hogy én a szegedi József Attila Tudományegyetemnek három évig rektora, három évig rektorhelyettese, a bölcsészkar két évig dékánja, másfél évig dékánhelyettese voltam. Tehát eléggé sokan ismernek a városban. Miután én több arcomat mutattam a város felé: hol a tudósét, hol a tanárét, hol a hivatalnokét, hol az operabarátét, hol a futballmeccsre járótét, hol a háromgyermekes családapátét, ennél fogva engem nagyon sok helyen megtaláltak. Elhívtak különböző klubokba, például kis panel-városrészi könyvtárakba, a legkülönbözőbb kollégiumi közösségekbe, hogy kötetlenül beszéljünk a középkorról vagy általában a világról, a morálról. Tehát én ezer szállal gyökerezem bele a szegedi valóságba, és úgy érzem, hogy ez olyan lelki nyugalmat ad, ami az én munkásságomban biztosan kamatozódik, és a valahol otthon lenni felemelő érzését adja.

*

Kristó Gyula 1939-ben született Orosházán. 1962-ben szerzett középiskolai tanári oklevelet a Szegedi Tudományegyetemen, ahol azóta is tanít, 1978 óta egyetemi tanári beosztásban. 1998-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. A Szegedi Középkorász Műhely elnöke, akadémiai kutatócsoport vezetője. Középkori magyar történelemmel és történeti segéd-tudományokkal foglalkozik.